

Jord- och skogsbruksutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av renskötsellagen och till lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av renskötsellagen och till lagar som har samband med den (RP 161/2025 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av
- grundlagsutskottet GrUU 15/2026 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Johanna Wallius, jord- och skogsbruksministeriet
- konsultativ tjänsteman Anna Saarela, justitieministeriet
- rennäringsexpert Päivi Kainulainen, Livskraftscentralen i Lappland
- 1:a vice ordförande Leo Aikio, sametinget
- juristsekreterare, närings- och miljöfrågor Sarita Kämäräinen, sametinget
- planeringschef Ossi Pesälä, Metsähallitus Metsätalous Oy
- fältchef Aino Kurtti, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- rennäringsrådgivare Anna-Leena Jänkälä, Renbeteslagsföreningen
- ordförande Hanna Halmeenpää, Finlands naturskyddsförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Naturresursinstitutet
- Livsmedelsverket
- Kajanalands förbund
- Skolternas byastämma
- Jordägarnas Förbund
- Saamelaispaliskunnat ry
- Suomen yhteismetsät ry
- WWF Finland
- JD, VH, forskare Juha Joonas.

Betänkande JsUB 8/2026 rd

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i renskötsellagen, lagen om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen, lagen om strukturstöd för renhushållning och naturnäringar och lagen om verkställighet av böter.

Enligt propositionen ska renbeteslag upprätta och godkänna skötsel- och nyttjandeplaner för renbetesmark. Syftet med planeringen är att för varje område hitta de lämpligaste långsiktade tillvägagångssätten, med hjälp av vilka förutsättningarna för hållbart nyttjande av betesmarkerna kan stödjas. Med hjälp av planeringsskyldigheten kan renbeteslagen för sin del påverka de effekter för renbetesmarkernas avkastningsförmåga och naturens biologiska mångfald som klimatförändringen, annan markanvändning och renbete medför.

Det föreslås att de i renskötsellagen föreskrivna principerna som gäller minskning av renantalet preciseras och förtydligas. I lagen ska det enligt förslaget göras ändringar som förhindrar att renägare som försummat skyldigheten att minska antalet renar drar fördel av de renar som inte avräknats. Genom de föreslagna ändringarna, som även innehåller bestämmelser om en administrativ påföljdsavgift, underlättas kontrollen över antalet renar och minskas fallen av överskridning av högsta tillåtna antal renar samt de olägenheter som sådana överskridningar medför för renbetesmarkernas hållbarhet och renskötarna.

I renskötsellagen föreslås också vissa andra ändringar som syftar till att göra förvaltningen av renskötseln smidigare, minska kostnader i anslutning till den och beakta utvecklingen inom kommunikationsteknik. Dessutom ska ställningen för renskötare i huvudsyssla förstärkas genom att förnya den begränsning av röstetalet som används i beslutsfattandet vid renbeteslagsstämman. Bestämmelserna genom vilka renskötselförseelse kriminaliseras ska förnyas så att de motsvarar kraven på noggrant avgränsad straffrättslig reglering.

I de övriga lagarna föreslås de ändringar av teknisk natur som föranleds av de ovannämnda ändringarna.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 juni 2026.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Propositionens bakgrund

I propositionen föreslås ändringar i renskötsellagen (848/1990), lagen om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen (1559/2001), lagen om strukturstöd för renskötsel och naturnäringar (986/2011) samt lagen om verkställighet av böter (672/2002). Syftet med lagförslagen är att minska fallen av överskridning av högsta tillåtna antal renar samt de olägenheter som sådana överskridningar medför för renbetesmarkernas hållbarhet och renskötarna. Propositionen baserar sig på arbetet i tre arbetsgrupper samt på ett flertal bakgrundsutredningar och undersökningar. I propositionsmotiven redogörs utförligt för utvecklingsbehoven i det nuvarande systemet samt för andra faktorer som ligger till grund för

Betänkande JsUB 8/2026 rd

ändringsförslagen. Aktörerna inom branschen har hörts i olika faser av lagberedningen. Utskottet tackar för den grundliga beredningen av propositionen och anser att de utredningar och handlingsalternativ som det föredragande ministeriet har lämnat är väl utarbetade.

Det föreslås att renskötellagen kompletteras med bestämmelser om renbeteslagens skyldighet att utarbeta skötsel- och användningsplaner för renbetesmark. Skyldigheten ska komplettera de befintliga mekanismerna för planering och samverkan inom områdesanvändning samt användning och skydd av naturresurser. Avsikten är att renbeteslagen i större utsträckning än tidigare ska kunna bindas till att trygga betenas skick och främja ett hållbart utnyttjande av betesmarkerna. Regeringen föreslår preciseringar i bestämmelserna om minskning av antalet renar. Bestämmelsernas centrala syfte är att förhindra att renägare som försummat skyldigheten att minska antalet renar drar fördel av de renar som inte avräknats. En förutsättning för att få stöd är att maximiantalet renar iakttas. Sammantaget anser jord- och skogsbruksutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen med smärre ändringar.

Återställande av renbetesmarkernas bärkraft

Enligt propositionen hänför sig grunderna för en effektivare hantering av renantalet i synnerhet till renbetenas ekologiska och ekonomiska bärkraft. Ekologisk hållbarhet innebär att på lång sikt anpassa människans ekonomiska och materiella aktivitet till naturens bärkraft samt att bevara den biologiska mångfalden och ekosystemens funktion. Ekonomisk hållbarhet hänvisar till att man vill främja ekonomisk välfärd på ett balanserat sätt som inte på lång sikt grundar sig på utarmning av resurser. Behovet av att styra renantalet har samband med hela näringens framtid i en situation där bland annat klimatförändringen och konkurrerande former av markanvändning ytterligare försvårar renarnas betesgång.

Hur renbetet påverkar växtligheten och betesmarkens ekologiska status har undersökts i olika forskningsprojekt. Inverkan är inte entydig, utan betesmarkernas ekosystem omfattar växter och organismer som gynnas av betesgång och sådana som tar skada av den. Enligt en undersökning om betesgångens konsekvenser för naturtyper är det främst klimatförändringen som bidragit till att vissa fjällnaturtyper betraktas som hotade eller som ska hållas under uppsikt. Den näst största påverkan har renarnas betesgång, och den tredje största faktorn är samverkan mellan klimatförändringen och betesgången. Renarnas betesgång, särskilt sommarbetet, bedöms öka de olägenheter som klimatförändringen orsakar särskilt i fjällbjörkskogar. För vissa naturtyper har måttlig betesgång också gynnsamma effekter på artmångfalden. Betestryckets betydelse som hotfaktor är dock avsevärd, eftersom den påverkar cirka 1,2 miljoner hektar, det vill säga 90 procent av fjällnaturtypernas totala areal.

Naturresursinstitutet producerar information om renbetesmarkens tillstånd och förändringar i det genom en renbetesinventering som genomförs minst en gång vart tionde år. I samband med detta analyseras också orsakerna till förändringar i betesmarkens tillstånd. I den föregående renbetesinventeringen 2016—2018 konstaterades det att på cirka två tredjedelar av renskötelsområdets areal har skogsbruket minskat och splittrat gamla betesskogor samt försämrat skogarnas kvalitet som vinterbeten. Skogarnas åldersstruktur påverkar hur de kan utnyttjas som

Betänkande JsUB 8/2026 rd

vinterbeten. Hyggen, plantbestånd och unga gallringsskogar är avsevärt sämre som vinterbeten än gamla betesskogar.

I områden som utnyttjas för renbete endast vintertid och där det inte finns något skogsbruk eller annan betydande markanvändning kan det enligt propositionen finnas lavar upp till mer än 400 kg per hektar. På de mest slitna lavmarkerna i skogsbruksdominerade områden, där det inte finns någon tydlig betesrotation och där renar betar också under den snöfria tiden, uppgår lavförekomsten endast till 70—150 kg per hektar. Omfattningen av konkurrerande markanvändning i renbeteslagen och sannolikt även de ekosystemförändringar som orsakas av klimatförändringen förklarar delvis lavbetesmarkernas skick och förändringarna i fråga om växtarter. Sammantaget har förändringarna i betesmiljön ökat behovet av extrautfodring och farmning vintertid.

Sambandet mellan betesmarkens bärkraft, dess ekonomiska produktionsförmåga och det lönsamma högsta tillåtna antalet renar har undersökts. Resultaten stöder behovet av att å ena sidan förhindra att de nuvarande högsta tillåtna antalen renar överskrids och i vissa fall minska de högsta tillåtna antalen renar för att återställa betesmarkens bärkraft. Resultaten tyder på att det nuvarande högsta tillåtna antalet livrenar i ett genomsnittligt fjällrenbeteslag ligger nära det ekonomiskt mest lönsamma antalet livrenar. I vissa renbeteslag är det största tillåtna antalet livrenar upp till hälften större än det ekonomiskt lönsamma antalet renar i den nuvarande betesmiljön. I ett genomsnittligt fjällrenbeteslag kan lavmarkerna återhämta sig mycket långsamt om de nuvarande antalet livrenar inte överskrids. Utveckling av betesrotationen kan förbättra möjligheterna för lavbetenas återhämtning.

Utarbetande av skötsel- och nyttjandeplaner

Som ett sätt att förbättra renbetesmarkernas bärkraft föreslås det i propositionen att renbeteslagen ska utarbeta och godkänna planer för skötsel och nyttjande av renbetesmarker som omfattar en tioårsperiod. Syftet med planeringen är att för varje område hitta de lämpligaste långsiktande tillvägagångssätten, med hjälp av vilka förutsättningarna för hållbart nyttjande av betesmarkerna kan stödas. Med hjälp av planeringsskyldigheten kan renbeteslagen för sin del påverka de effekter för renbetesmarkernas avkastningsförmåga och naturens biologiska mångfald som klimatförändringen, annan markanvändning, renbete och samverkan mellan dessa medför. I bruktagandet av planerna och det åtgärdsurval som föreslås i dem grundar sig på arbetsgruppernas förslag och forskningsresultat. Utskottet har inget att anmärka mot detta. Den tidsfrist som föreslås för utarbetandet av skötsel- och nyttjandeplaner har kritiserats i de yttranden som utskottet har fått, eftersom införandet av planerna kräver beredning hos både myndigheterna och renbeteslagens förvaltning. Utskottet föreslår att tidsfristen för utarbetandet av de första skötsel- och nyttjandeplanerna för renbetesmarker förlängs till två år från lagens ikraftträdande i stället för ett år. Om lagen träder i kraft vid ingången av juni 2026, löper övergångstiden ut den 31 maj 2028.

När planerna utarbetas utanför samernas hembygdsområde ska enligt förslaget till renskötsellag företrädare för det privata lokala jord- och skogsbruket beredas möjlighet att bli hörda om åtgärder som planeras för uppförande av stängsel och andra strukturer på privat mark eller för återställande av naturen, liksom om åtgärder som planeras för sådan mark och som innebär

Betänkande JsUB 8/2026 rd

permanent extrautfodring av renar. Enligt lagförslaget är hörande inte nödvändigt i den mån planen innehåller ovan nämnda åtgärder endast på områden som ägs av staten, kommuner, församlingar eller delägare i renbeteslaget. Hörandeskyldigheten tillämpas inte heller inom samernas hembygdsområde. I de yttranden som utskottet fått framhålls det att åtgärder av detta slag alltid avtalas mellan markägaren och renbeteslaget. Samtidigt har hörandeskyldigheten kritiserats som ett onödigt förfarande som ger renskötseln en underordnad ställning i förhållande till andra former av markanvändning. Å andra sidan har den geografiska avgränsningen av hörandeskyldigheten kritiserats.

Enligt utredning till utskottet har den omständigheten att samernas hembygdsområde inte omfattas av hörandeskyldigheten sitt ursprung i de förhandlingar som fördes under beredningen av propositionen. Sametinget har ansett att samernas grundlagsfästa kulturella autonomi begränsas, om företrädare för markägarna och markinnehavare tas med i utarbetandet av skötsel- och nyttjandeplaner för renbetesmarker. Utskottet ansluter sig till den uppfattning som framförs i utredningen, enligt vilken ett hörande i sig, utan att markägaren ges rätt att bestämma hur renarna betar, inte begränsar renskötselrätten eller de rättigheter som tillkommer samerna som urfolk. Däremot finns det historiska samt markägande- och markanvändningsrelaterade skäl som talar för att göra undantag från hörandeskyldigheten inom samernas hembygdsområde. Utskottet anser att det i enlighet med god förvaltningssed är motiverat att markägare hörs om skötsel- och nyttjandeplanen också inom samernas hembygdsområde.

Enligt utredning till utskottet innebär den geografiska avgränsningen av hörandeskyldigheten inte att renbeteslagets skyldighet att inhämta tillstånd från enskilda markägare upphör i den mån tillståndspliktiga åtgärder som ingår i planerna, såsom byggnads- eller restaureringsåtgärder, genomförs på mark som ägs av dem. Avgränsningen påverkar inte heller markägarnas rätt att söka ändring i renbeteslagets beslut om planen i den mån beslutet kan påverka deras rättigheter eller skyldigheter. Grundlagsutskottet noterar i sitt utlåtande (GrUU 15/2026 rd) att bestämmelserna i renskötsellagen skyddar renskötsel i samernas hembygdsområde och renskötsel i det övriga renskötselområdet i huvudsak på samma sätt, men att skyddet på vissa punkter är starkare inom samernas hembygdsområde och delvis också inom det så kallade historiska landskapet Lappland, som delvis ligger utanför hembygdsområdet, än i renskötselområdet i övrigt. Det effektivare skyddet av renskötselrätten baserar sig dock på områdesindelningen och inte på om renskötare är same eller inte. Utskottet anser detta vara en viktig synpunkt.

Grundlagsutskottet har även fäst uppmärksamhet vid skötsel- och nyttjandeplanernas karaktär. Enligt grundlagsutskottet är rätten att bedriva renskötsel på annans mark betydelsefull med avseende på det egendomsskydd som tryggas i 15 § i grundlagen. Också de bestämmelser om skötsel- och nyttjandeplan för renbetesmark som nu föreslås i renskötsellagen är enligt grundlagsutskottet av betydelse med tanke på egendomsskyddet för ägarna till betesmarker. (GrUU 15/2026 rd). Med hänvisning till denna dimension anser jord- och skogsbruksutskottet att det är motiverat att privata markägare hörs om skötsel- och nyttjandeplanerna. Samtidigt konstaterar utskottet att de föreslagna hörande- och yttrandeförfarandena inte begränsar renskötselrätten eller renbeteslagets behörighet att besluta om planens innehåll. Det är renbeteslaget som prövar hur utkastet till plan ska bearbetas innan planen godkänns.

Betänkande JsUB 8/2026 rd

Med hänvisning till inkommen utredning betonar utskottet att planerna å andra sidan inte heller har någon bindande verkan för annan markanvändning. Avsikten är att planerna ska tillmätas betydelse i olika markanvändnings- och infrastrukturprojekt, men de ska fungera som hjälpmedel och informationskällor utan lagstadgad bindande verkan. Skötsel- och nyttjandeplanerna är inte juridiskt bindande beslut och kan inte grunda rättigheter eller skyldigheter för renskötare i förhållande till privata aktörer inom jord- och skogsbruk. Utskottet anser att renbeteslagen även fortsättningsvis i enlighet med gällande praxis ska ingå avtal med privata markägare om åtgärder som planeras på privat mark och som gäller uppförande av konstruktioner eller för återställande av naturen, liksom om åtgärder som planeras för sådan mark och som innebär permanent extrautfodring av renar.

Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande att rättsverkningarna av skötsel- och nyttjandeplanerna förblir i viss mån oklara i propositionen. Grundlagsutskottet anser dock att verkningarna är av den art att de bör vara förenade med rätt att söka ändring. I sitt utlåtande bedömer grundlagsutskottet regleringen om ändringssökande i 44 § i renskötsellagen och å andra sidan huruvida bestämmelserna i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, som tillämpas som allmän lag, räcker till i fråga om ändringssökande som gäller skötsel- och nyttjandeplaner. Grundlagsutskottets slutsats är att besvärsrätten enligt den allmänna lagen i sig räcker till för att uppfylla kraven i 21 § i grundlagen till exempel i fråga om rättsskyddet för ägare till betesmark. (GrUU 15/2026 rd)

Metoder för hantering av maximiantalet renar

Minskning av antalet renar sker huvudsakligen på hösten eller i början av vintern, då de renar som ska behållas (livrenar) skiljs från slaktrenarna vid renskiljningen. I 22 § i renskötsellagen föreskrivs det att om ett renbeteslags eller en renägars antal livrenar överskrider det tillåtna maximiantalet, ska renbeteslaget under det följande renskötselåret fatta beslut om minskning av det antal renar som sköts inom dess område till det tillåtna maximiantalet. I första hand ska antalet av de renar som inte tillhör delägare i renbeteslaget minskas. Utgångspunkten är att delägarna i renbeteslaget ska minska antalet renar med ett visst antal, enligt den minskningsprocent som renbeteslaget bestämmer. I fråga om renar som tillhör delägare i renbeteslaget ska ett föreläggande att minska renantalet i första hand gälla de renar som delägarna har utöver det maximiantal som har fastställts för dem, och därefter minskas antalet i proportion till det antal renar som tillhör delägarna. Ett renbeteslag kan dock av särskilda skäl besluta att en delägars renantal inte behöver minskas. Motsvarande antal minskas i så fall för de övriga renägarna i proportion till deras renantal. Enligt renskötsellagen är även förebyggande minskning av renar året före det aktuella renskötselåret möjlig.

I en undersökning som färdigställdes 2021 konstaterades det att det i vissa avseenden finns problem eller tolkningssvårigheter i bestämmelserna om minskning av antalet renar. Dessutom har renbeteslagen också verksamhetsmodeller för hantering av antalet renar som inte till alla delar är förenliga med de nuvarande bestämmelserna i renskötsellagen. Metoderna för att effektivisera verkställandet av de nuvarande bestämmelserna har visat sig vara otillräckliga. Att hålla renbeteslagets renantal på tillåten nivå är mot bakgrund av rättspraxis en fråga som i vissa renbeteslag orsakar betydande interna konflikter. (Poronhoitolaki oikeuskäytännössä; Tutkimus

Betänkande JsUB 8/2026 rd

poronhoitolain soveltamisesta hallintotuomioistuinten oikeuskäytännössä, OTT Juha Joonas 2021)

I renskötsellagen finns en bestämmelse enligt vilken renvärderna kan besluta att renbeteslaget ska ombesörja minskningen på renägarens vägnar om en renägare inte minskar sitt renantal enligt renbeteslagets beslut, men bestämmelsen tillämpas i praktiken sällan. Renskötsellagen innehåller inte heller några bestämmelser om situationer det minskade antalet renar är mindre än vad renbeteslaget har bestämt, varvid det finns så kallade övertaliga renar. Frågan har dock i praktiken varit väsentlig, eftersom minskning av renantalet inte till alla delar har kunnat verkställas inom föreskriven tid. I rättspraxis har det emellertid godtagits att övertaliga renar minskas under kommande renskötselår.

Därutöver har renbeteslagen utvecklat olika avtalsbaserade system med gottgörelsepoäng och kvoter mellan sina delägare. I rättspraxis har kvotsystemet ansetts vara ett tillåtet sätt att minska behovet av tvångsslakt, men det kan inte tillämpas bindande i förhållande till renägare som står utanför kvotsystemet i en situation där renbeteslaget har ålagts en skyldighet till tvångsslakt. Enligt propositionen uppskattas kvotsystemet användas i knappt en tredjedel av renbeteslagen. I de övriga renbeteslagen tillämpas poängpraxis. Principerna varierar något och har delvis utvecklats i takt med att domstolspraxis har förtydligat de godtagbara sätten att genomföra tvångsminskningar.

Utskottet lyfter fram den viktiga principiella ändring som föreslås i 22 § i förslaget till renskötsellag. Enligt 1 mom. ska renbeteslaget i fortsättningen årligen besluta om minskning av antalet renar som sköts inom dess område under det följande renskötselåret. Det antal som minskas ska fastställas så att renbeteslagets eller renägarens antal livrenar inte överstiger det maximiantal som föreskrivs med stöd av renskötsellagen. Enligt detaljmotiven till bestämmelsen förbättrar ändringen renbeteslagets delägars rättsskydd, eftersom förpliktande slaktbeslut är förenade med besvärsmöjlighet för delägaren. Vid beredningen av beslutet ska bestämmelserna i förvaltningslagen som allmän lag iakttas, vilket innebär att det av förvaltningsbeslutet tydligt ska framgå bland annat vilka rättigheter eller skyldigheter de personer som beslutet gäller har.

För närvarande reglerar största delen av renbeteslagen delägarnas renantal genom att årligen utarbeta en slaktplan där de delägarspecifika minskningarna fastställs. Även om slaktplanerna i ljuset av domstolarnas avgörandepraxis ofta har karaktären av rekommendation, är iakttagandet av dem i praktiken kopplat till de olika praxis om försummelse och gottgörelsepoäng som iakttas i renbeteslagen samt bland annat till stödet per djur för renhushållning. Oklarheter och problem har uppstått i fråga om när ett beslut som benämns slaktplan är av rekommendationskaraktär och när det är ett bindande beslut av karaktären förebyggande tvångsslakt. Mot denna bakgrund anser utskottet det motiverat att ändra 22 § i lagförslaget till renskötsellag.

Det föreslås att renbeteslagets delägare åläggs ett tydligt ansvar för att minska antalet renar i enlighet med renbeteslagets beslut. Renbeteslagets möjlighet att minska renar för passiva renägars räkning ska även fortsättningsvis stå till buds, om renbeteslagets stämma fattar beslut om saken. Även ett sådant beslut är förenat med rätt att söka ändring. Enligt förslaget ska beslut om minskning av antalet renar gälla trots eventuellt ändringssökande, om inte förvaltningsdomstolen bestämmer något annat. Därigenom minskas bland annat ackumuleringen

Betänkande JsUB 8/2026 rd

av övertaliga renar och de problem som är förknippade med dem. Polisen kan på begäran ge handräckning till dem som deltar i verkställigheten av beslutet.

I propositionen föreslås inga ändringar i de grundläggande principerna för minskning av renantalet, såsom kravet på att renbeteslagets delägares renar ska minskas i proportion till deras antal. I renskötsellagen föreslås preciseringar av renbeteslagens möjligheter att besluta om vissa undantag som har utvecklats i praktiken. Förslaget till renskötsellag innehåller bestämmelser som klargör nuläget i fråga om övertaliga renar, minskning av övertaliga renar och bokföring av dem. Övertaliga renar ska inte längre ge delägaren rösträtt, och övertaligheten kan inte kringgå genom försäljning eller gåva av renar. Lagförslaget möjliggör också tillämpning av kvotsystem på grundval av renbeteslagets delägares frivilliga åtagande. Genom beslut av renbeteslaget kan det i fortsättningen tillåtas att gottgörelsepoäng som intjänas under ett visst år sparas för användning under kommande år. I lagen tas det in bestämmelser om bokföring och preskription av gottgörelsepoäng som samlats in på förhand.

I förslaget till renskötsellag ingår bestämmelser om Livsmedelsverkets behörighet att påföra en renägare som försummar skyldigheten att minska sitt renantal en administrativ påföljdsavgift. Påföljdsavgiftens storlek per ren som inte har avräknats är fast, vilket ökar förutsägbarheten och underlättar tillsynsmyndighetens arbete. Eftersom renskötsel är en verksamhet som bedrivs i terräng och är beroende av naturförhållandena, tryggar de föreslagna bestämmelserna att påföljden inte tillämpas vid ringa och kortvariga överskridanden av renantalet där det inte är fråga om likgiltighet inför lagens skyldigheter, och inte heller i vissa exceptionella situationer, såsom marknadsstörningar.

I de yttranden som utskottet fått anses det motiverat att precisera och förtydliga praxis för minskning av renantalet. Samtidigt framhålls att renantalet i flera renbeteslag för närvarande ligger under det fastställda högsta antalet på grund av en besvärlig rovdjurssituation och problem som orsakas av klimatförändringen. Det faktiska antalet livrenar inom renskötselområdet under renskötselåret 2024—2025 var 173 150 renar, medan det högsta tillåtna antalet är 203 700 renar. Utskottet anser att tryggheten av renbetesmarkens bärkraft och tillämpningsproblemen i anslutning till bestämmelserna om minskning av renar fortfarande talar för att de bestämmelser som föreslås i propositionen godkänns, oberoende av hur det totala antalet renar utvecklas. Nedan bedömer utskottet de behov av ökad transparens i renbeteslagets beslutsfattande som har framkommit vid utfrågningen av sakkunniga.

Upprättande av renlängden

I 30 § i renskötsellagen föreskrivs det om renbeteslagets skyldighet att varje renskötselår göra upp en förteckning över de renar som ägs av delägare i renbeteslaget (renlängd). I renlängden ska även införas övriga renar som sköts inom renbeteslagets område samt de renar som ägarna har tagit i bruk utanför renskiljningarna. Motsvarande längd ska upprättas över de renar som vid renskiljningar har konstaterats höra till andra renbeteslag. Renskötseln är förknippad med flera faktorer som innebär att fullständig kontroll av det högsta tillåtna renantalet i praktiken inte är möjlig. I den ovan nämnda undersökningen som bygger på rättspraxis (juris doktor Juha Joonas 2021) konstateras att antalet livrenar i den fastställda renlängden i praktiken aldrig motsvarar det

Betänkande JsUB 8/2026 rd

verkliga antalet livrenar. Detta beror på att det i praktiken aldrig är möjligt att räkna alla renar. Antalet renar beror på hur väl insamlingen av renar lyckas varje år.

Det föreslås att det till 30 § 1 mom. i renskötsslagen fogas en bestämmelse om att renlängden ska omfatta, förutom de av delägare ägda renar som har varit med i renskiljningen, renar som sköts på andra renbeteslags områden och renar som ägarna har tagit i bruk utanför renskiljningarna, även sådana renar som av andra skäl inte har ingått i renskiljningarna. Renbeteslaget ska besluta om principerna för räkningen av sådana renar. I detaljmotiven till bestämmelsen påpekas att vid räkningen av renarna blir förvaltningslagens allmänna principer för förvaltningen tillämpliga. Enligt högsta förvaltningsdomstolens avgörande (HFD 2022:119) innebär likabehandling av delägarna i renbeteslaget att alla delägare vid renskiljningar har möjlighet att följa och delta i räkningen av renar. Om renar räknas utanför renskiljningarna, ska renbeteslaget särskilt försäkra sig om att renbeteslagets delägares rättsskydd och jämlika behandling förverkligas. Det är därför motiverat att förutsätta att renbeteslagets stämma på förhand godkänner de principer som gäller förfarandet. Utskottet betonar likabehandlingen av renbeteslagets delägare och anser det nödvändigt att delägarna ges möjlighet att delta i räkningen av renar vid renskiljningarna och utanför skiljningarna i situationer där renar räknas.

En delägare i ett renbeteslag är enligt det föreslagna 30 § 3 mom. skyldig att till renbeteslaget lämna de uppgifter om sitt renantal som behövs för upprättandet av renlängden. Sakkunniga har påpekat att det i vissa fall är möjligt att missbruk förekommer i samband med upprättandet av renlängden. På grund av de omständigheter som framkommit vid sakkunnigutfrågningen har utskottet fått en utredning om hur transparensen i renbeteslagets verksamhet och särskilt sekretessen i fråga om renlängden påverkar tillämpningen av bestämmelserna om minskning av renantalet. Sekretessbelagda är enligt 24 § 1 mom. 23 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan offentlighetslagen, handlingar som innehåller uppgifter om en persons totala förmögenhet eller inkomster och förmögenhet som ligger till grund för stöd eller förmåner eller som annars beskriver hans ekonomiska ställning. Med stöd av denna bestämmelse har renbeteslagen tolkat att renlängder inte lämnas ut, om den som begär uppgifter inte har lagstadgad rätt att få dem.

Enligt utredning till utskottet får delägarna i renbeteslaget dock information om de renantal som antecknats i renlängderna för andra delägare när de beslutar om fastställande av renlängderna. Sekretessbestämmelserna har inte heller hindrat renskötselns tillsynsmyndighet eller till exempel förundersökningsmyndigheter från att få tillgång till renlängderna och därmed inte heller tillsynen över att lagstadgade skyldigheter iakttas eller att påföljder påförs. Enligt utredning underlättar offentlighetslagen inte nödvändigtvis bedömningen av renlängdernas tillförlitlighet. Utmaningen ligger därför inte i tillgången till uppgifter om renantal, utan snarare i hur ett visst renantal som antecknats i förteckningen kan påvisas vara felaktigt.

Renskiljningarna är öppna evenemang där alla delägare har möjlighet att följa räkningen av renar och delta i den. Dessutom finns det andra sätt att kontrollera och bedöma om anteckningarna i renlängderna är korrekta. För renarnas reproduktion finns det tydliga biologiskt grundade gränser, och en ökning av renantalet som överskrider dessa gränser under en viss tidsperiod kan vara ett tecken på oegentligheter. Delägarnas renantal kan öka både genom kalvning och genom överlåtelse av renar, men det är enligt 10 § i renskötsslagen antingen förbjudet eller

Betänkande JsUB 8/2026 rd

tillståndspliktigt att föra in renar i renbeteslaget från ett område utanför renbeteslaget, och enligt 43 § i renskötsellagen är förvärvaren vid interna överlåtelser av renar inom renbeteslaget skyldig att göra anmälan.

Av det som sägs ovan följer att bedömningen av renlängdens riktighet, på grund av de naturliga osäkerhetsfaktorer som är förenade med uppskattningen av det faktiska renantalet, vilar på transparensen i renbeteslagets verksamhet och på renbeteslagets delägars aktivitet. Främjas delägars möjligheter att bevaka sina rättigheter om delägaren har rätt att ta del av även andra delägars renantal över flera års tid samt dessutom av andra i detta avseende relevanta handlingar, såsom förteckningar över övertaliga renar och gottgörelsepoäng. För att undvika misstro och misstankar om bristande likabehandling av delägarna kunde till exempel räkningar av renar i hemmainhågnader och antalet oräknade renar som påträffats i olika delägars inhågnader vara tillgängliga för alla delägare.

Utskottet anser det vara viktigt att främja transparensen i renbeteslagets verksamhet och att principerna för god förvaltning, särskilt likabehandling och opartiskhet, iakttas i alla skeden av hanteringen av antalet renar. Det är en förutsättning för att målen med denna proposition ska kunna uppnås på ett effektivt sätt. Vid skötseln av den offentliga förvaltningsuppgift som ålagts renbeteslaget ska ändamålsenliga förfaranden tryggas så att oklarheter och meningsskiljaktigheter i fråga om minskning av renantalet kan förebyggas och så att renbeteslagets delägare vid behov ges en faktisk möjlighet att använda rättsmedel. Utskottet konstaterar att de ändringar som nedan föreslås i förslaget till renskötsellag och som delvis baserar sig på grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 15/2026 rd) understryker denna utgångspunkt. Utskottet anser att det finns skäl att regelbundet följa hur lagförslagen fungerar och i synnerhet hur transparensen i verksamheten och likabehandlingen av delägarna förverkligas i renbeteslagets verksamhet och vid behov vidta åtgärder för att avhjälpa eventuella problem.

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om ändring av renskötsellagen

1 a §. Lagens syfte. Enligt den föreslagna 1 a § är syftet med lagen att säkerställa de grundläggande förutsättningarna för en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar renskötsel och att trygga samernas rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. I de yttranden som utskottet fått har det föreslagits att bestämmelsen preciseras så att det är fråga om att trygga de rättigheter som tillkommer samerna uttryckligen som urfolk. Utskottet föreslår att bestämmelsen preciseras till denna del.

Grundlagsutskottet betonade i sitt utlåtande (GrUU 15/2026 rd) att den föreslagna 1 a § i renskötsellagen inte innebär nya rättigheter eller skyldigheter i förhållande till samernas eller andra renägars rättigheter och de materiellrättsliga bestämmelserna i renskötsellagen och att bestämmelsen om lagens syfte inte kan användas för att inte låta någon komma i åtnjutande av sina rättigheter. Jord- och skogsbruksutskottet anser detta vara en viktig synpunkt.

Betänkande JsUB 8/2026 rd

16 a §. Delgivning av renbeteslagets stämmobeslut. Renskötsellagen föreslås få särskilda bestämmelser om delgivning av renbeteslagets stämmobeslut. Genom bestämmelserna lättas delgivningsförfarandet enligt förvaltningslagen med beaktande av särdragen i renbeteslagens verksamhet. Sakkunniga har framfört att de olika delgivningssätt som ingår i den föreslagna 16 a § kan ge upphov till tolkningssvårigheter. Utskottet föreslår därför för det första att bestämmelserna om delgivning av renbeteslagets stämmobeslut ska bygga på delgivningsbestämmelserna i förvaltningslagen. För det andra föreslår utskottet att bestämmelsen förtydligas så att tidpunkten för delfäendet i regel bestäms utifrån tidpunkten för stämman, oavsett om det är fråga om ett förvaltningsbeslut eller något annat beslut. Avgörande är om delägaren eller dennes ombud har deltagit i stämman eller inte. Utskottet föreslår att omnämmandet av beslut i andra ärenden än förvaltningsärenden stryks i 1 mom.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken tidpunkten för delfäendet av ett beslut av renbeteslagets stämma anses vara tidpunkten för stämman, om delägaren eller dennes ombud har deltagit i stämman.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om delgivning av beslut i de fall då delägaren eller hans eller hennes ombud inte har deltagit i renbeteslagets stämma. Stämmans beslut ska då delges separat som vanlig delgivning enligt 59 § i förvaltningslagen eller som vanlig elektronisk delgivning enligt 19 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), om inte delägaren har vägrat ta emot elektronisk delgivning.

Utskottet föreslår att ett nytt 4 mom. fogas till paragrafen. Offentlig delgivning sker enligt 62 § i förvaltningslagen genom att det på myndighetens webbplats meddelas att handlingen hålls tillgänglig. Renbeteslagen har inte nödvändigtvis egna webbsidor, utan information om renbeteslagen, såsom renbeteslagens kontaktuppgifter, publiceras på Renbeteslagsföreningens webbplats. Därför föreslås det en bestämmelse enligt vilken ett sådant meddelande om att en handling finns tillgänglig som enligt 62 § i förvaltningslagen ska publiceras på myndighetens webbplats alternativt kan publiceras på Renbeteslagsföreningens webbplats.

19 a §. Jäv. Utskottet föreslår att 19 a § kompletteras på det sätt som grundlagsutskottet förutsätter i sitt utlåtande (GrUU 15/2026 rd). I utlåtandet behandlas renbeteslagets roll som offentligrättslig förening, vars uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. På de grunder som närmare framgår av utlåtandet förutsatte grundlagsutskottet att det i renskötsellagen föreskrivs särskilt om tillämpningen av straffrättsligt tjänsteansvar på privata aktörer som sköter offentliga förvaltningsuppgifter. Tjänsteansvaret är i regel kopplat till skötseln av en offentlig förvaltningsuppgift i vidare mening än till enbart utövning av offentlig makt. Följaktligen ska bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas på en delägare som deltar i renbeteslagets stämma samt på medlemmarna i renbeteslagets styrelse och på renvärderna när de sköter offentliga förvaltningsuppgifter. Även skadeståndsrättsligt tjänsteansvar föreslås bli tillämpligt på skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter i stället för det ansvar för skada som förorsakats vid myndighetsutövning som föreskrivs i 3 kap. 2 § 1 mom. i skadeståndslagen. Utskottet föreslår att bestämmelser om straffrättsligt och skadeståndsrättsligt tjänsteansvar tas in i 2 mom.

Betänkande JsUB 8/2026 rd

Det finns inte längre behov av att ta in en hänvisning till tillämpningen av allmänna förvaltningslagar när någon annan än en myndighet sköter en offentlig uppgift med stöd av lag, förordning eller bemyndigande i lag. Med stöd av sina bestämmelser om tillämpningsområde, definition på myndighet eller enskildas skyldighet att ge språklig service tillämpas de allmänna förvaltningslagarna också på enskilda när de utför ett offentligt förvaltningsuppdrag. I det nu aktuella regleringssammanhanget ansåg grundlagsutskottet att lagen behöver kompletteras med en bestämmelse om tillämpning av de allmänna förvaltningslagarna. Utskottet föreslår att det i 3 mom. tas in en bestämmelse enligt vilken en delägare som deltar i renbeteslagets stämma, en styrelsemedlem och renvärderna vid skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter ska iaktta vad som föreskrivs i förvaltningslagen, lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet, lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003) och dataskyddslagen (1050/2018). Utskottet föreslår också att paragrafens rubrik ändras.

6 c kap. Skötsel- och nyttjandeplaner för renbetesmarker

Övergångsbestämmelsen. Enligt 4 mom. ska renbeteslaget fastställa den första skötsel- och nyttjandeplanen för renbetesmark inom ett år från det att den föreslagna lagen trätt i kraft. Enligt uppgifter till utskottet är den föreslagna tidsfristen för kort med tanke på beredningen av skötsel- och nyttjandeplanerna för renbetesmarker. Utskottet föreslår därför att tidsfristen för fastställande av den första skötsel- och nyttjandeplanen för renbetesmarker ska vara två år från ikraftträdandet av den föreslagna lagen.

4. Lagen om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter

1 §. Lagens tillämpningsområde. Efter det att propositionen lämnades har riksdagen behandlat flera lagförslag om påförande av administrativa påföljdsavgifter, av vilka det senaste är lagförslag 5 i kommunikationsutskottets betänkande (KoUB 6/2026 rd — RP 179/2025 rd). Utskottet föreslår tekniska ändringar i paragrafen till följd av de tidigare godkända ändringarna. Motsvarande tekniska ändringar föreslås i ingressen till lagförslaget.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2 och 3 i proposition RP 161/2025 rd utan ändringar.

*Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 4 i proposition RP 161/2025 rd med ändringar.
(Utskottets ändringsförslag)*

Betänkande JsUB 8/2026 rd

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av renkötsellagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i renkötsellagen (848/1990) 14 § 1 mom., 15, 21, 22 och 30 §, rubriken för 43 § och 43 § 1 mom. samt 47 och 52 §, av dem 14 § 1 mom. och 52 § sådana de lyder i lag 688/2025 och 21 och 22 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 285/2013, och

fogas till 10 § ett nytt 3 mom. och till lagen nya 1 a, 16 a, 19 a och 22 a §, ett nytt 6 c kap. och nya 52 a och 52 b § som följer:

1 a §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att säkerställa de grundläggande förutsättningarna för en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar renkötsel och att trygga samernas rätt som urfolk att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur.

10 §

Införande av renar till ett renbeteslags område

När renarna har förts in till ett renbeteslags område och antecknats som införda livrenar i förslaget till renbeteslagets renlängd, ska renvärderna lämna renvärderna i det avsändande renbeteslaget ett intyg som innehåller uppgift om vem som överlåtitt renarna och om antalet renar som förts in med tillstånd.

14 §

Samman kallande av ett renbeteslags stämma

Ett renbeteslags stämma sammankallas av renbeteslagets styrelse. Dessutom ska renbeteslagets styrelse sammankalla stämman, om de delägare i renbeteslaget som äger minst tio procent av de inräknade renar som tillhör renbeteslagets delägare, yrkar på detta för avgörande av ett visst ärende. Om stämman inte har sammankallats inom en månad från det att yrkandet

Betänkande JsUB 8/2026 rd

bevisligen framställdes, får Livsmedelsverket berättiga den som har framställt yrkandet att sammankalla stämman. Stämman sammankallas genom en annons som ska publiceras i en inom renbeteslagets område spridd dagstidning minst sju dagar före stämman. Någon annons behöver dock inte publiceras om renbeteslaget beslutar att kallelserna till stämman ska sändas till delägarna som elektroniskt meddelande via det kommunikationsmedel som renbeteslaget bestämt eller per brev minst 14 dagar före stämman. Om kallelsen kan sändas till alla delägare som elektroniskt meddelande, ska den sändas minst 10 dagar före stämman. Om renbeteslaget stämman eller styrelse har beslutat att det ska vara möjligt att delta i stämman också genom datakommunikation och med ett tekniskt hjälpmedel, tillämpas 24 § 2 mom. i föreningslagen (503/1989) på kallelsen till stämman.

15 §

Röstning vid renbeteslagets stämman

Vid ett renbeteslags stämman har en delägare lika många röster som delägaren har inräknade renar. I 22 a § 2 mom. avsedda renar som delägaren låtit bli att avräkna ger dock ingen rösträtt. En delägare får använda sin rösträtt även genom ombud. Vid stämman får ingen rösta med ett röstetal som utgör mer än 10 procent av det antal inräknade renar som delägarna i renbeteslaget har eller som överskrider det maximiantal livrenar per delägare som föreskrivs med stöd av 21 § 1 mom.

Som stämmans beslut anses den mening som har understötts av majoriteten av de avgivna rösterna. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst, vid val dock lotten.

16 a §

Delgivning av renbeteslagets stämmobeslut

En delägare i ett renbeteslag anses ha fått del av renbeteslagets stämmobeslut ~~i andra beslut än beslut som renbeteslagets stämman har fattat i förvaltningsärenden~~ vid den tidpunkt stämman hölls.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på beslut som enligt lag ska sändas med post mot mottagningsbevis eller delges bevisligen på annat sätt, om delägaren eller dennes lagliga företrädare eller ombud har deltagit i renbeteslagets stämman.

Om delägaren eller dennes lagliga företrädare eller ombud inte har deltagit i renbeteslagets stämman, ska ett beslut enligt 2 mom. delges separat som vanlig delgivning enligt 59 § i förvaltningslagen (434/2003). Beslutet kan alternativt delges som vanlig elektronisk delgivning enligt 19 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) via det kommunikationsmedel som renbeteslaget bestämt, om inte delägaren har meddelat renbeteslaget att delägaren vägrar ta emot elektronisk delgivning.

Om ett beslut av renbeteslagets stämman delges genom offentlig delgivning och det inte är möjligt att på renbeteslagets webbplats publicera ett i 62 § i förvaltningslagen avsett meddelande om att en handling finns tillgänglig, får den paragrafen tillämpas så att myndighetens webbplats avser Renbeteslagsföreningens webbplats. (Nytt 4 mom.)

Betänkande JsUB 8/2026 rd

19 a §

Jäv, tillämpning av allmänna förvaltningslagar samt tjänsteansvar

Oberoende av vad som föreskrivs i förvaltningslagen tillämpas på jäv för delägare i ett renbeteslag, styrelsemedlemmar och ombud vid omröstning vid renbeteslaget stämma vad som i 26 § 1 och 3 mom. i föreningslagen föreskrivs om jäv för medlemmar och ombud. Oberoende av vad som föreskrivs i förvaltningslagen tillämpas på jäv för styrelsemedlemmar och renvärdar dessutom vad som i 37 § i föreningslagen föreskrivs om jäv för styrelsemedlemmar och funktionärer.

På delägare som deltar i renbeteslagets stämma samt medlemmar i renbeteslagets styrelse och renvärderna tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de sköter offentliga förvaltningsuppgifter. På ersättandet av skada som orsakats vid skötseln av en offentlig förvaltningsuppgift tillämpas skadeståndslagens (412/1974) bestämmelser om offentliga samfunds och tjänstemäns skadeståndsansvar och om ersättande av skador som orsakats vid tjänsteutövning. (Nytt 2 mom.)

När personer som avses i 2 mom. sköter en offentlig förvaltningsuppgift ska de iaktta bestämmelserna i förvaltningslagen, lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet, lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003 och dataskyddslagen (1050/2018). (Nytt 3 mom.)

3 kap.

Renantal

21 §

Maximiantal renar

Genom förordning av statsrådet utfärdas för tio år i sänder bestämmelser om hur många livrenar ett renbeteslag varje år får hålla inom sitt område och hur många sådana renar en delägare i ett renbeteslag högst får äga. Av särskilda skäl kan maximiantalet renar under tioårsperioden ändras genom förordning av statsrådet.

När det föreskrivs om det i 1 mom. avsedda maximiantalet livrenar i ett renbeteslag ska hänsyn tas till att det antal renar som betar på renbeteslagets vinterbetesmarker inte överstiger vinterbetesmarkernas varaktiga avkastningsförmåga.

Om ett ändamålsenligt bedrivande av renskötsel förutsätter det, får ett renbeteslag för högst ett år i sänder besluta att maximiantalet livrenar som hålls inom dess område ska vara högst 20 procent mindre än det maximiantal som föreskrivs med stöd av 1 mom.

Renbeteslagets beslut ska iakttas trots eventuellt ändringssökande, om inte förvaltningsdomstolen bestämmer något annat på grund av anförda besvär. Om beslutet förutsätter att renantalet minskas, ska antalet minskas på det sätt som föreskrivs i 22 §.

Renbeteslaget ska delge Livsmedelsverket, Livskraftscentralen i Lappland och Renbeteslagsföreningen sitt beslut.

Betänkande JsUB 8/2026 rd

22 §

Beslut om minskning av antalet renar

Ett renbeteslag ska årligen besluta att det antal renar som sköts inom dess område ska minskas under det följande renskötselåret. Det antal som ska minskas ska beslutas så att renbeteslagets eller renägarens antal livrenar inte överskrider det maximiantal som avses i 21 § 1 eller 3 mom. eller 40 b § 3 mom. I första hand ska antalet av de renar som inte tillhör delägare i renbeteslaget minskas. Av de renar som tillhör delägare i renbeteslaget minskas först antalet av de renar som delägarna har utöver det maximiantal som har fastställts för dem eller som de har i strid med det förbud som avses i 10 § eller utan ett i den paragrafen avsett tillstånd.

Efter de minskningar som avses i 1 mom. minskas antalet av de renar som tillhör delägarna i renbeteslaget i proportion till deras antal. Av särskilda skäl kan ett renbeteslag dock besluta att en delägars renantal inte behöver minskas, varvid motsvarande antal minskas för de övriga renägarna i proportion till deras renantal. Ett renbeteslag kan även besluta att göra undantag från minskning i proportion till renantalet till den del minskningen behöver fördelas i olika proportion på kalvar och renar som är äldre än ett år eller det är nödvändigt för att trygga ett tillräckligt antal avelssarvar. Om renbeteslaget har beslutat om ett system som ska tillämpas utanför samernas hembygdsområde enligt 4 § i sametingslagen (974/1995) och det i enlighet med systemets regler har fastställts delägarspecifika maximiantal renar för de delägare som frivilligt åtagit sig att följa systemets regler, får undantag från minskning i proportion till renantalet även göras mellan dessa delägare.

Om det är sannolikt att renantalet utan åtgärder från renbeteslagets sida kommer att överskrida det tillåtna maximiantalet under det följande renskötselåret, kan renbeteslaget besluta att antalet renar ska minskas redan under det löpande renskötselåret. På minskningen tillämpas 1 och 2 mom.

Renbeteslagets beslut enligt 1 och 3 mom. ska iakttas trots ändringssökande, om inte förvaltningsdomstolen bestämmer något annat.

Som grund för de minskningar som avses i denna paragraf används antingen antalet renar enligt den senast fastställda renlängden eller antalet renar under det löpande året.

22 a §

Genomförande av minskning av antalet renar

En delägare i ett renbeteslag ska minska sitt renantal i enlighet med ett renbeteslags beslut enligt 22 §.

En ren anses ha avräknats om renen har slaktats eller på ett i 10 § 3 mom. avsett sätt bevisligen har överlåtits till någon utanför renskötselområdet under det renskötselår då minskningen genomförs eller om renen under denna tid har dött på något annat sätt än genom slakt.

Om renantalet inte har minskats i enlighet med renbeteslagets beslut under det renskötselår under vilket minskningen genomförs, kvarstår delägarskyldigheten att minska antalet renar under de fem följande renskötselåren. Renbeteslaget ska för varje delägare föra bok över de renar som inte avräknats. När en delägare minskar sitt renantal anses minskningarna i första hand hänföra sig till försummelse som antecknats i bokföringen med början från den äldsta försummelsen och därefter till minskningsskyldigheten för året i fråga.

Betänkande JsUB 8/2026 rd

Renbeteslaget ska efter utgången av varje renskötselår till Livsmedelsverket rapportera det årliga delägarspecifika antalet renar som inte minskats till den del detta antal överstiger tre procent av det totala antal livrenar som delägarna i fråga har.

Renbeteslaget kan besluta att en ren som en delägare avräknat på det sätt som avses i 2 mom. och vid den tidpunkt som avses i det momentet, utan att delägaren har haft skyldighet därtill, kan betraktas som avräknad vid de minskningar som genomförs under högst fem följande renskötselår. Renbeteslaget ska för varje delägare föra bok över de renar som avräknats i förväg i enlighet med renbeteslagets beslut.

Renbeteslaget kan i sitt i 22 § avsedda beslut bestämma att det vid de renskiljningar som det ordnar verkställer minskningen för de renägare som inte själva minskar sitt renantal. Polisen kan på begäran ge handräckning till dem som deltar i verkställandet av beslutet, om utförandet av uppdraget förhindras eller om det av någon annan orsak är nödvändigt. Bestämmelser om handräckning finns i 9 kap. 1 § 3–6 mom. i polislagen (872/2011).

Livsmedelsverket får meddela närmare föreskrifter om de blanketter som ska användas när bokföring av de renar som inte avräknats upprättas.

30 §

Renlängd

Ett renbeteslag ska varje renskötselår på basis av renskiljningarna upprätta en förteckning över de renar som ägs av delägare i renbeteslaget (*renlängd*). I renlängden ska även införas övriga renar som sköts inom renbeteslagets område samt de renar som ägarna har tagit i bruk utanför renskiljningarna. I renlängden ska dessutom i enlighet med de principer som renbeteslagsstämman bestämmer införas de renar som annars inte har ingått i renskiljningarna.

Motsvarande längd ska upprättas över de renar som vid renskiljningar har konstaterats höra till andra renbeteslag.

En delägare i ett renbeteslag är skyldig att till renbeteslaget lämna de uppgifter om sitt renantal som behövs för upprättandet av renlängden.

Ett beslut om fastställande av renlängden gäller trots ändringssökande, om inte förvaltningsdomstolen bestämmer något annat.

Närmare bestämmelser om renlängden utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 c kap.

Skötsel- och nyttjandeplaner för renbetesmarker

40 a §

Upprättande av en skötsel- och nyttjandeplan för renbetesmark

Ett renbeteslag ska en gång vart tionde år upprätta och godkänna en skötsel- och nyttjandeplan för renbetesmark i vilken åtgärder för att ordna nyttjandet av betesmarkerna bestäms på ett sätt som tryggar hållbarheten och den biologiska mångfalden hos betesmiljöerna på lång sikt och som på så sätt stöder nuvarande och kommande generationers möjligheter att bedriva renskötsel.

Betänkande JsUB 8/2026 rd

Om planen innehåller åtgärder som hänför sig till byggande, återställande av natur eller permanent extrautfodring av renar i sådana områden som ligger utanför samernas hembygdsområde och som ägs av andra än staten, kommuner, församlingar eller delägare i renbeteslaget, ska renbeteslaget i beredningen av skötsel- och nyttjandeplanen höra företrädare för det lokala jord- och skogsbruket.

Innan renbeteslaget godkänner skötsel- och nyttjandeplanen för renbetesmark ska det be Livskraftscentralen i Lappland yttra sig om huruvida planen uppfyller de krav som ställs på planen i denna lag. Den godkända planen samt yttrandet och en motivering till eventuella avvikelser från det som presenteras i planen ska sändas till Livsmedelsverket inom två månader från godkännandet.

Ett beslut om godkännande av planen gäller trots eventuellt ändringssökande, om inte fullföljdsdomstolen bestämmer något annat.

40 b §

Innehållet i en skötsel- och nyttjandeplan för renbetesmark

En skötsel- och nyttjandeplan för renbetesmark ska innehålla en beskrivning av det nuvarande tillståndet för renbeteslagets renbetesmarker, av de viktigaste kända naturvärdena och av de centrala omständigheter och riskfaktorer som hänför sig till betesmarkernas skick och framtida nyttjande och till annan markanvändning som påverkar betesmarkerna. Planen ska dessutom innehålla en beskrivning av tillvägagångssätt avsedda att förebygga skador som renar orsakar på odlingar och permanent bebyggelse. I planen ska mål för att trygga betesmarkerna skick och deras hållbara nyttjande uppställas samt effektfulla åtgärder för att uppnå målen beskrivas.

Åtminstone två av följande åtgärder ska väljas som åtgärder i skötsel- och nyttjandeplanen för renbetesmark:

1) att förbättra tillståndet för lavbetesmarker genom att anvisa vinterbetesmarker som inte ska nyttjas under snöfria tider och genom att styra renarnas vandring mellan betesmarker genom vallning, stängsel eller på andra möjliga sätt,

2) att minimera nyttjandet av betesmarker vintertid genom att minst två tredjedelar av varje renskötselårs slaktrenar slaktas senast den 15 november eller, om särskilda vinterbetesmarker används, genom att slaktrenarna skiljs och slaktas innan renarna flyttas till vinterbetesmarkerna,

3) att utveckla rotationen av sommarbetet genom att under snöfria tider styra betesgången på ett sätt som främjar den biologiska mångfalden och motverkar skadlig igenväxt; dessutom eller alternativt att delta i sådana åtgärder för återställande av naturen på betesmarkerna som har betydande inverkan på den lokala naturen,

4) att öka det gemensamma nyttjandet av betesmarker genom sammanslagning av eller samarbete mellan renbeteslag eller betesgrupper, siidaer eller motsvarande renskötargrupper i renbeteslaget som sköter sina renar tillsammans, i syfte att främja den biologiska mångfalden hos betesmarkerna och betesrotation,

5) att sänka maximiantalet renar per renbeteslag för att förbättra vinterbetesmarkernas skick så att renantalet är minst 7 och högst 20 procent mindre än det maximiantal som avses i 21 § 1 mom.

Val och genomförande av en sådan åtgärd som avses i 2 mom. 5 punkten förutsätter att renbeteslaget har fattat ett gällande beslut om det maximiantal livrenar som ska hållas inom dess område. Så länge renbeteslagets renantal underskrider det maximiantal som avses i 21 § 1 mom.

Betänkande JsUB 8/2026 rd

med mer än 20 procent behövs dock inget separat beslut. Beslutet kan fattas för högst tio år åt gången. I fråga om renbeteslagets beslut tillämpas 21 § 4 och 5 mom.

Livsmedelsverket meddelar närmare föreskrifter om det sätt på vilket skötsel- och nyttjandeplanen för renbetesmark ska presenteras och om de blanketter som ska användas vid upprättandet av planen.

40 c §

Uppföljning och rapportering av planen samt ändringar i planen

Ett renbeteslag ska årligen fastställa en beskrivning av hur planen har genomförts. Beskrivningen ska sändas till Renbeteslagsföreningen senast den 15 november varje år.

Renbeteslagsföreningen ska sända renbeteslagens beskrivningar till Livsmedelsverket före utgången av november.

Ett renbeteslag får vid behov och på basis av sin uppföljning besluta om ändringar i planen, om planen fortfarande uppfyller kraven i 40 b §. Om det visar sig omöjligt att genomföra en i 40 b § 2 mom. avsedd åtgärd i planen, ska renbeteslaget ändra planen i syfte att ersätta åtgärden med en annan åtgärd, om inte kravet som gäller minimiantalet åtgärder uppfylls oberoende av detta. På ändringar av planen tillämpas dessutom vad som i 40 a § 2–4 mom. föreskrivs om planen.

På en plan som renbeteslaget fastställt och en beskrivning som avses i 1 mom. tillämpas vad som i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet föreskrivs om myndighetshandlingar. Till den del det är fråga om rätten att ta del av planen tillämpas på renbeteslaget vad som i den lagen föreskrivs om myndigheter. Utöver vad som i den lagen föreskrivs om grunderna för sekretess, är uppgifter om renbeteslagets eller renägarnas näringsverksamhet i planen och beskrivningen sekretessbelagda, om utlämnandet av uppgifterna av grundad anledning kan orsaka renägaren eller renbeteslaget ekonomisk skada.

43 §

Överlåtelse av renboskap inom renbeteslag

Den som förvärvar renar genom köp eller gåva och som är delägare i samma renbeteslag eller har för avsikt att vara det, ska utan dröjsmål underrätta renvärderna om detta. En renägare, vars antal renar som inte har minskats överstiger tre procent av renägarens totala antal livrenar, får inte sälja sina renar eller ge dem i gåva till den nämnda förvärvaren eller gåvotagaren förrän ägaren har fullgjort sin skyldighet enligt 22 a § 1 mom. att minska renantalet, såvida inte överlåtelsen gäller hela renboskapen och det avtalas att minskningsskyldigheten övergår på förvärvaren.

47 §

Renskötselförseelse

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1) i strid med 30 § 3 mom. underlåter att uppge det antal renar som ska införas i renlängden eller uppger ett oriktigt antal,

Betänkande JsUB 8/2026 rd

2) i strid med förbudet enligt 10 § 1 mom. eller utan det tillstånd som krävs enligt 2 mom. i den paragrafen för in renar till renbeteslagets område, eller

3) i strid med 42 § skrämmer renar

ska, om inte strängare straff föreskrivs för gärningen någon annanstans i lag, för *renskötsel*förseelse dömas till böter.

Myndigheten kan avstå från att anmäla en förseelse till förundersökningsmyndigheten, om gärningen eller försummelsen är ringa och det inte är fråga om upprepade överträdelser av bestämmelserna.

52 §

Tillsyn

Livsmedelsverket utövar tillsyn över att denna lag samt de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den blir iakttagna och verkställda.

Om ett renbeteslag eller en delägare i ett renbeteslag bryter mot denna lag eller mot bestämmelser som utfärdats med stöd av den kan Livsmedelsverket förelägga renbeteslaget eller delägaren att fullgöra sin skyldighet inom en tid som är tillräcklig med beaktande av sakens natur.

Livsmedelssäkerhetsverket kan förena ett i 2 mom. avsett föreläggande som riktar sig mot renbeteslaget med vite eller med hot om att den försummade åtgärden utförs på renbeteslagets bekostnad.

Bestämmelser om vite och hot om tvångsutförande finns i viteslagen (1113/1990).

52 a §

Påföljdsavgift

Påföljdsavgift kan av Livsmedelsverket påföras en delägare i ett renbeteslag som försummar skyldigheten enligt 22 a § 1 mom. att minska sitt renantal. Avgiften är 450 euro för varje ren som inte avräknats. De renar som inte avräknats räknas separat för varje sådant renskötselår under vilket antalet renar inte har minskats.

Påföljdsavgiften kan efterskänkas eller påföras till ett lägre belopp än det belopp som bestäms enligt 1 mom., om gärningen kan anses vara ringa och inte tyder på likgiltighet för förpliktelseerna i lag eller om det med hänsyn till särskilda omständigheter som gäller gärningen är skäligt att efterskänka avgiften eller påföra den till ett lägre belopp än minimibeloppet.

Påföljdsavgift får inte påföras en person som misstänks för samma gärning i en förundersökning eller åtalsprövning eller i ett brottmål som är anhängigt vid domstol eller en person som genom en lagakraftvunnen dom har dömts för samma gärning. Om avgift har påförts, får inte för samma gärning påföras en ytterligare påföljdsavgift eller dömas till straff i domstol.

Påföljdsavgift får inte påföras, om mer än två år har förflutit från den sista dagen under det renskötselår då försummelsen upphörde. Bestämmelser om verkställigheten av påföljdsavgift som påförts med stöd av denna lag finns i lagen om verkställighet av böter (672/2002).

Betänkande JsUB 8/2026 rd

52 b §

Livsmedelsverkets rätt att få uppgifter

Livsmedelsverket har trots sekretessbestämmelserna rätt att av renbeteslag och deras delägare få de uppgifter som är nödvändiga för utförande av de uppgifter som föreskrivs i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 52 a § tillämpas dock först ett år efter ikraftträdandet av denna lag.

Jord- och skogsbruksministeriets förordning om märkesdistrikt och högsta tillåtna antal renar (414/2020) förblir i kraft vid ikraftträdandet av denna lag.

Bestämmelserna i 22 a § i denna lag tillämpas också på renar som före ikraftträdandet av denna lag har antecknats i renbeteslagets delägarspecifika bokföring, om det har förflutit högst tre år från det att anteckningen gjordes och anteckningen har gjorts under ett sådant renskötselår då delägarna i renbeteslaget har varit skyldiga att minska antalet renar.

Renbeteslaget ska fastställa den första skötsel- och nyttjandeplanen för renbetesmark inom två år från ikraftträdandet av denna lag.

2.

Lag

om ändring av 14 § i lagen om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen (1559/2001) 14 § 1 mom. som följer:

14 §

Stöd för renhushållning

Renägare som idkar renhushållning i Finland inom området för nordligt stöd kan beviljas stöd på basis av antalet i 5 § 2 punkten i renskötsellagen (848/1990) avsedda livrenar. Stöd kan beviljas fysiska personer eller ett sådant hushåll som består av fysiska personer och som är en familjehelhet med gemensam ekonomi. Som hushåll betraktas också ett oskiftat dödsbo. Stöd betalas inte till den del antalet livrenar överskrider de för renbeteslaget eller dess delägare bestämda högsta tillåtna antal renar som avses i 21 § 1 eller 3 mom. eller 40 b § 3 mom. i

Betänkande JsUB 8/2026 rd

renskötsellagen. Stöd betalas inte för de renar som en delägare borde ha slaktat enligt ett i 22 § 1 eller 3 mom. i den lagen avsett beslut. Om antalet av de ovan avsedda icke-slaktade renarna i hushållet överskrider tre procent av antalet livrenar i hushållet, betalas inget stöd alls till hushållet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ansökningar som har blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

3.

Lag

om ändring av lagen om strukturstöd för renhushållning och naturnäringar

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om strukturstöd för renhushållning och naturnäringar (986/2011) 10 § 4 mom., sådant det lyder i lag 1676/2015, och
fogas till lagen en ny 10 a § som följer:

10 a §

Iakttagande av skyldigheter enligt renskötsellagen

Ett renbeteslag kan beviljas stöd endast om antalet livrenar i renbeteslaget inte överskrider det högsta tillåtna antal som föreskrivits med stöd av renskötsellagen.

Om renbeteslaget med stöd av 21 § 3 mom. eller 40 b § 3 mom. i renskötsellagen har beslutat att det högsta tillåtna antalet livrenar per renbeteslag är lägre än det antal livrenar som avses i 1 mom., kan stöd beviljas endast om maximiantalet livrenar enligt renbeteslagets beslut inte överskrids.

Livskraftscentralen i Lappland kan dock besluta att stöd beviljas, om antalet livrenar i renbeteslaget är högst tre procent större än det högsta tillåtna antalet renar per renbeteslag och det finns särskilda skäl för överskridningen.

Förutsättningen för att ett renbeteslag ska få stöd är att renbeteslaget har fullgjort sina skyldigheter enligt renskötsellagen att upprätta en skötsel- och nyttjandeplan för renbetesmark och att ändra planen. Beviljande av stöd till ett renbeteslag hindras om den behöriga myndigheten

Betänkande JsUB 8/2026 rd

har kännedom om att renbeteslaget under året då ansökan om stöd görs eller året före det allvarligt har försummat sina övriga skyldigheter enligt renskötsellagen.

Vad som föreskrivs i 1–4 mom. hindrar inte att investeringsstöd beviljas för ett slakteri som flera renbeteslag äger tillsammans.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ansökningar som har blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

4.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om verkställighet av böter (672/2002) 1 § 2 mom. 66 punkten, sådan den lyder i lag 7, och
fogas till 1 § 2 mom., sådant det lyder i lagarna 416/2025, 860/2025, 979/2025, 1080/2025, 1149/2025, 1379/2025, 18/2026, / , / och / , en ny 67 punkt som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om verkställighet av följande administrativa påföljder av straffkaraktär:

66) en påföljdsavgift enligt 31—37 § i lagen om cyberresiliens för vissa produkter och om cybersäkerhetscertifiering (/),

67) påföljdsavgift enligt 52 a § i renskötsellagen (848/1990).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande JsUB 8/2026 rd

Helsingfors 6.5.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Ritva Elomaa saf
vice ordförande Anne Kalmari cent
medlem Markku Eestilä saml (delvis)
medlem Tiina Elo gröna
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Laura Huhtasaari saf
medlem Janne Jukkola saml
medlem Antti Kangas saf (delvis)
medlem Teemu Kinnari saml
medlem Milla Lahdenperä saml
medlem Helena Marttila sd
medlem Anders Norrback sv
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Jenna Simula saf (delvis)
medlem Timo Suhonen sd
medlem Eerikki Viljanen cent (delvis)
medlem Peter Östman kd.

Sekreterare var

utskottsråd Susanna Paakkola.

Betänkande JsUB 8/2026 rd **Reservation**

Reservation

Motivering

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av renskötellagen innehåller steg i rätt riktning. Reformen är dock otillräcklig med tanke på flera mål. Som det framgår av de många sakkunnigyttranden som utskottet fått är reformen mycket bristfällig med tanke på såväl naturens bärkraft, anpassningen till klimatförändringen som tryggheten av samernas urfolksnäring.

Sametingets och Saamelaispaliskunnat ry/Sámi bálgosat rs yttranden betonar att den gällande renskötellagen inte förmår beakta de verksamhetssätt och den sedvanerätt som är förknippade med samisk renskötsel. Systemen för styrning av renskötseln bör därför ses över på ett sätt som bättre stöder bevarandet av urfolkets kultur och identifierar särdragen i den samiska renskötseln. Samernas grundlagsfästa rätt att bevara sin kultur förutsätter att förvaltningsstrukturerna för renskötseln i praktiken möjliggör samernas deltagande i beslutsfattandet.

Flera remissinstanser, såsom Finlands naturskyddsförbund och WWF, har också lyft fram att de åtgärder som nu föreslås är otillräckliga för att trygga fjällnaturen och renbetesmarkernas miljömässiga bärkraft. Inte heller den belastning på renskötseln och miljön som orsakas av andra former av markanvändning beaktas tillräckligt i den nuvarande lagen.

För att uppfylla och samordna de många miljömässiga målen och målen i fråga om urfolksrättigheter behövs en omfattande totalreform av renskötellagen. Som en del av reformen bör även en flyttning av renskötselområdets sydgräns övervägas. En sådan granskning har senast gjorts på 1800-talet, och till följd av den ökande uppvärmningen av klimatet har förhållandena redan förändrats och kommer att förändras snabbt i framtiden.

Vi godkänner inte heller utskottets ståndpunkt i betänkandet om hörande av markägare inom samernas hembygdsområde, eftersom samernas grundlagsfästa kulturella autonomi begränsas av att företrädare för markägare och markinnehavare deltar i utarbetandet av skötsel- och nyttjandeplaner för renbetesmarker.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner ett uttalande. (Reservationens förslag till uttalande)

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att statsrådet som grund för en totalreform av renskötellagen inleder ett omfattande utredningsarbete om förutsättningarna för en hållbar renhushållning med beaktande av de sammantagna konsekvenserna av störningar för renskötseln som orsakas av annan markanvändning och av klimatförändringen samt de ekologiska, ekonomiska och sociala ramarna för renskötseln, med beaktande av särdragen i samisk renskötsel.

Betänkande JsUB 8/2026 rd
Reservation

Helsingfors 6.5.2026

Tiina Elo gröna
Veronika Honkasalo vänst